

# AVRUPA'DA MİMARİ KALİTEYE İLİŞKİN KARAR

Une Résolution pour la qualité architecturale en Europe / A Resolution for architectural quality in

Europe

Fransa Kültür ve İletişim Bakanlığı, Mimarlık ve Kültürel Miras Bölümü

Bilgi için: [www.architecture-forum.net](http://www.architecture-forum.net)

## Önsöz

**Wanda Dieblot**, *Mimarlık ve Kültürel Miras Bölümü Başkanı*

*“Kentsel ve Kırsal Çevrede Mimari Kalite” ile ilgili karar, Avrupa’da yaşam çevresinin niteliğinin geliştirilmesini amaçlayan bir siyasi metindir. Avrupa topluluğu üyesi on beş ülke tarafından yapılan katkılardan ve Avrupa Birliği’nin değişik kurumlarında yürütülmüş müzakerelerin bir sentezinden oluşmaktadır.*

*Karar, Avrupa’da politikaların ve programların kapsamında mimarlığın ağırlığını ve etkisini arttırmayı ve yine topluluk içinde ve uluslararası düzeyde diğer ülkelerle sürdürülen görüşmelerde mimarlığın daha etkin bir biçimde yer almasını amaçlamaktadır.*

*Söz konusu kararın mümkün olduğunca yaygınlaştırılmasının ve içerdiği belli başlı konuların üye ülkeler tarafından yeterince bilinmesini sağlanmanın, Avrupa işbirliği çerçevesinde yeni somut eylem ve girişimler yaratılmasında olumlu etkisi olacağını düşünmekteyiz.*

*Fransa Kültür ve İletişim Bakanlığı, söz konusu karar ışığında, Fransa’da yaşam çevresi ve mimari düzeyin geliştirilmesini amaçlayan bir program başlatmıştır. Söz konusu program 2002 yılı içinde ulusal bir kampanya ile desteklenecektir.*

## **İçindekiler**

Karar metni

Başlıca konular : Mimarlığa ilişkin bütüncül bir yaklaşım için

Ne dediler : Konuşma ve söyleşilerden alıntılar

Geleceğe yönelik perspektifler: Avrupa'da işbirliği için yeni araçlar

Örnekler

Daha fazla bilgi için

**Avrupa Birliği Konseyi'nin**  
**Kentsel ve Kırsal Çevrede Mimari Kalite ile İlgili Kararı**  
**12 Şubat 2001 (2001 / C73 / 04)**

**Avrupa Birliği Konseyi,**

Avrupa vatandaşlarının günlük yaşam çevresinin kalitesini yükseltmek amacını güderek,

- 1 - Avrupa Birliği Antlaşması'nın 151. maddesindeki amaçları,
  - 2 - Mimarlığın, binaların niteliğinin, binaların yapılı çevre ile uyumunun, doğal ve kentsel çevrenin, toplu ve bireysel kültürel mirasın, kamu çıkarını ilgilendiren asli öğeler olduğunu belirten 85/384 no'lu Konsey direktifinin (1) varlığını,
  - 3 - Avrupa Konseyi'nin Avrupa Topluluğunun kültürünü geliştirme ile ilgili, 10 Kasım 1994 tarihli komisyon bildirisindeki sonuçlar bölümünü (2),
  - 4 - Eğitimin kültürel ve sanatsal boyutları ile ilgili, 21 Temmuz 1994 tarihli Avrupa Konseyi toplantısının sonuçlar bölümünü (3),
  - 5 - Kültür ve çoklu medya ile ilişkili, 4 Kasım 1995 tarihli Avrupa Konseyi kararını (4),
  - 6 - 17 Aralık 1999 tarihli, Avrupa'da kültür endüstrileri ve istihdamına ilişkin Avrupa Konseyi'nin ulaştığı sonuçları (5),
- hatırlatır;
- 7 – Yapılı çevrenin öneminin üstünde duran, 15-16 Nisan 2000 tarihli Çevre Bakanları Gayri Resmi Toplantısı Başkanlığı'nın vardığı sonuçları,
  - 8 – On beş üye devletin mimarlıkla ilgili kurumsal örgüt temsilcileri ile idari kurumlarının 10-11 Temmuz 2000 tarihlerinde “Avrupa Mimarlık Politikaları” konulu bir forum topladıklarını,
- belirtir;
- 9 – Topluluk bünyesinde ve hükümetler arasında, yıllardır sürdürülen, mimari miras, yapılı çevre, sosyal çevre ile ilgili çalışmaları ve özellikle,

**a** - “Yarının kenti ve kültürel miras” teması ile ilgili olarak ilk kez bir “anahtar eylem” içeren ve düzeyli bir yapıyı çevrenin oluşturulması sorununu ele alan beşinci araştırma ve geliştirme çerçeve programını (*Research and Development Framework Programme-RDFP*),

**b** - Avrupa Birliği'nin bir amacı olan yapı kalitesini muhafaza etmek ve geliştirmekle görevli komisyon tarafından sunulan, “Avrupa Birliği'nde Sürdürülebilir bir Kentsel Gelişme için Çerçeve” çalışmasını,

**c** – Çağdaş mimarlığı, kültürel ve mimari mirasın muhafazası ufku ile donatarak, kültürel mirasın yaratıcı yönetimini ele alan Avrupa Topluluğu Gelişme Perspektifi (*European Spatial Development Perspective-ESDP*) kavramının ortaya çıkışını,

memnunlukla karşılar;

**a** – Mimarlığın tarihe, kültüre ve yaşam çevresine ait temel bir öge olduğunu, Avrupalılara ait yarının kültürel mirası oluşturduğunu, günlük yaşama ait sanatsal alandaki yapısal ifade biçimlerinden belli başlı birisi olduğunu,

**b** – Mimari kalitenin, kentsel ve kırsal çevrenin yapısal öğelerinden birini oluşturduğunu,

**c** – Mekânın fiziki ele alınışının ve kültürel niteliğin, Topluluğun birleştirici ve bölgesel politikaları bünyesi içerisinde göz önünde bulundurulması gereken unsurlar oldukları,

**d** – Mimarlığın, entelektüel, kültürel, sanatsal ve mesleki bir uğraş olduğunu; Mimari hizmetin de dolayısıyla aynı zamanda kültürel ve ekonomik boyutu olan profesyonel bir hizmet olduğunu,

teyit eder.

**a**- Tarihsel süreklilik, kamusal alanların kalitesi, farklı toplumsal katmanların birarada olması ve kentsel çeşitliliğin getirdiği zenginlik gibi, Avrupa kentlerinin ortak paydası olan özelliklere,

**b**- Düzeyli bir mimarlığın, yaşam çevresini yücelterek ve sakinlerin kentsel ya da kırsal olsun çevre ile ilişkilerini olumlu yönde etkilemek suretiyle, toplumsal bütünleşmeyi, iş

alanlarının yaratılmasını ve kültür turizmi ile bölgesel ekonomik gelişmeyi olumlu yönde etkileyen bir etmen oluşturduğu savına,

katıldığını belirtir.

**a-** Kentsel tasarım ve mimarlık ile ilgili duyarlılığın ve kavrayış seviyesinin, genel kamuoyu nezdinde ve meslek ile ilgili karar verici mercilerde yükselmesini sağlayıcı çaba sarf etme,

**b-** Mimarlık hizmetinin özgül niteliğinin kararlar alınır ve eylemler uygulanırken göz önünde bulundurulması,

**c-** Örnek kamusal yapılaşma politikaları aracılığı ile mimari düzeyin gelişmesini sağlama,

**d-** Mimarlık alanındaki tecrübe ve bilgilerin mübadelesini teşvik etme,

konularının üye devletlerce amaçlanmasını teşvik eder.

Komisyonu;

**a-** Mimari düzeyin ve mimarlık hizmetinin özgül niteliğinin, her türlü politika, eylem ve programlarında göz önünde tutulmasına,

**b-** Üye Devletlerle karşılıklı istişare içerisinde ve Yapısal Fonları düzenleyen koşullar çerçevesinde, bu fonların uygulanması esnasında mimari kaliteye ve kültürel mirasa ait ilkelerin uygulanmasını sağlayacak yol ve yöntemlerin aranmasına,

**c-** Mevcut programlar çerçevesinde :

- Kültürel çeşitliliğe saygı çerçevesinde, mimari ve kentsel kültürün geliştirilmesine, yayılmasına ve bu unsurlara karşı duyarlılığın artmasını sağlayacak eylemlerin teşvik edilmesine,
- Kültürel miras ve mimarlığı yücelten kurumların arasındaki ilişkilerin ve ilişki ağlarının geliştirilmesine ve bu bağlamda Avrupa ölçeğinde eylem programlarının oluşturulmasının sağlanmasına,
- Öğrencilerin ve meslek profesyonellerinin formasyonları ve hareketliliklerini teşvik etmeye ve bu yolla kaliteli uygulamaların yaygınlaştırılmasını sağlamaya,
- Konseyi (Avrupa) söz konusu atılımlardan haberdar etmeye,

davet eder.

Dipnotlar :

1-Avrupa Konseyi'nin 85/384 no. ve 10 Temmuz 1985 tarihli direktifi.

Mimarlık alanını ilgilendiren, diploma, sertifika v.b. mesleki yetkinlik belgelerinin karşılıklı tanınmasına ve meslek uygulayıcılarının özgür yerleşim ile buna bağlı olarak mimari alandaki servis ve hizmetlerin özgürce verilmesini sağlamaya yönelik direktif. OJ (Resmi Gazete) L 223, 21.8.1985, s. 15

2- OJ (Resmi Gazete) C 348, 9.12.1994, s.1

3- OJ (Resmi Gazete) C 229, 18.8.1994, s.1

4- OJ (Resmi Gazete) C 247, 23.9.1995, s.1

5- OJ (Resmi Gazete) C 8, 12.1.2000, s.10

## **BAŞLICA GÜNCEL SORUNLAR : MİMARLIĞA İLİŞKİN BÜTÜNCÜL BİR YAKLAŞIM İÇİN**

**23 Kasım 2000 Tarihinde, Fransız Cumhurbaşkanlığının girişimi neticesinde kültür ve odyovizüel medya bakanları, kentsel ve kırsal çevre bünyesinde mimarlığın niteliği ile ilgili bir karar benimsediler. Söz konusu karar daha sonra 12 Şubat 2001 tarihinde Avrupa Birliği Konseyi Kararına dönüştü. Karar mimarlığa ve mimarlara Avrupa bünyesinde yeni bir rol yüklemektedir.**

Mimari yaratıcılık, kentlerin ve peyzajın gelişimi, üye devletlerin her birinin belli başlı tasaları arasında yer almaktadır. Üçüncü bin yılda Avrupa'da ele alınması gereken belli başlı sorunlardan biri, sürdürülebilir ve devamlı bir gelişme içerisinde nitelikli bir yapıyı çevre yaratmak olacaktır. Gelecekteki nesillere nakledilecek olan yarının mirası, mimari olacaktır.

### **Politik alanda meşruiyet**

Konsey Kararı, mimarinin, sosyal bütünleşme ve Avrupa yurttaşlığının bir bileşkesi olan kültürel kimliğin bir ögesi olarak, Avrupa Topluluğu bünyesi içerisinde en yüksek düzeyde bir meşruiyete ulaşması anlamını taşımaktadır. Eğer her bir topluluk ülkesinin tarihinde, mimari mirasın zenginliği ve çeşitliliği gözönünde bulundurulursa, mimarinin bu yeni statüsünün ne denli gerekli ve doğru olduğu anlaşılır.

Avrupa yurttaşlarının gündelik hayatında belli başlı sanatsal ifade biçimlerinden biri olarak, mimarinin kültürel boyutunun ilanı, yeni Avrupa'nın inşasında kültürün en ön saftaki rolünü güçlendiren bir girişimdir. Bölgesel politikalar, ekonomik ve sosyal bütünleşme, araştırma, eğitim, dış ilişkiler gibi değişik alanlardaki Avrupa Topluluğu politikalarının oluşturulmasında ve uygulanmasında, söz konusu Konsey kararının 151.4. maddesinin varlığı bu anlamda mimarinin kültürel boyutunun daha geniş spektrumlu bir açılımla uygulanmasında rol oynayacaktır.

Mimari, ilk kez, bütünsel bir yaklaşımla, özgül nitelikleri ve bileşkeleri ile ele alınmaktadır. Mimari yalnızca ekonomik boyutu ile değil, entelektüel ve kültürel boyutu ile bir yaratma eylemi olarak algılanmaktadır. Mimari, tarihimizin elle tutulur bir yansıması olduğu kadar, çevremizi oluşturan yapısal bir ögedir. Avrupa Topluluğu Kararının göz önüne serdiği husus, mimarinin yapısal öneminin yanısıra, kültürel boyutundan ötürü, kamusal ve toplu çıkarlarımızı ilgilendiren bütüncüllüğüdür.

Kararın bir etkisi de Avrupa'da mimarinin niteliği ve çevre ile ilgili daha genel ve her seviyede bütüncül, tutarlı bir düşünce oluşumunu teşvik etmektir. Dolayısıyla mimari miras, mekanların fiziki kullanımı, mimari düzey bir üst seviyeye taşınarak, yerel ölçekten Avrupa ölçeğine kadar bu alanlardaki her tür girişim desteklenecektir.

Karar, her tür kültürel politikanın, kentsel ve kırsal planlamanın, çevrenin, kişilerin yaşam koşullarının geliştirilmesi ve bireysel katılımın artırılması yönündeki çabaların odaklanmasını önermektedir. Sürdürülebilir kalkınma ve kentsel ile kırsal planlama Topluluk eylemlerinin belli başlı araçlarından oldukları gibi, bu tür eylemlerle ve girişimlerle kültürel boyutun göz önüne alınması hayati önem taşır.

Karar, örnek kamusal politikaları, yurttaş demokrasisini geliştiren politikaları destekler. Bu amaçla kamusal yapıların ve kamusal programların oluşturulmasında üye devletlerin sorumluluklarının altını çizer. Aynı zamanda uygulama birimlerinin de kararlar ile ilişkin duyarlılıklarının da geliştirilmesinin önemine işaret eder.

Karar, aynı zamanda üye ülkelerde yetkili organlar arası kültürel mirası ve güncel yaratıcı güçlendirecek işbirliğine duyulan gereksinimin altını çizer.

Bu metnin kabulü ile iki husus amaçlanmaktadır: Bunlardan birincisi politiktir. Yaratımın ve kültürel çeşitliliğin savunusu, henüz fazlaca ekonomik ve çevreci bakış açısı ile ele alınan, kent ve sürdürülebilir kalkınma ile ilişkin yaklaşımlar üzerinde, düşünsel çabayı derinleştirmek. Amaçlanan ikinci husus, ekonomik ve somut nitelik taşımaktadır. Bunun nedeni mimarinin ve kültürel mirasın Topluluğa ait birçok finansal araçlardan ve Topluluk programlarından yararlanma kolaylığıdır.

### **Topluluğa ait araçların kullanılabilirliğine ilişkin ön saptamalar**

Daha somut olarak karar, mevcut programlar ve finansal araçlar çerçevesinde Avrupa ölçekli yeni projelerin oluşumuna yol açmayı amaçlamaktadır. Örneğin Kültür 2000 programı çerçevesinde, kentsel ve mimari kültürleri yaygınlaştıran, bunların promosyonunu yapan, bunlara karşı duyarlılıkları arttıran eylemler, kuruluşlar ve dernekler arası işbirliği bunların ağlar oluşturacak biçimde birbirleriyle ilişkiye sokulmaları, yeni tür katkı getirici eylemler ile Avrupa ölçeğinde girişimler teşvik edilecektir.

2000 – 2006 dönemine ait yapısal fonlarla ilgili oluşturulan mekanizmalar ışığında, kültürel ve niteliği arttıran eylemlere daha geniş yer verilecektir. Bu durum kararın yeni yönetmeliğin “gözönünde bulundurularak no.6” bölümünde yer alan ve ilk kez kültürün rolüne ve özellikle



“kültürel ve yapılı çevrenin” önemine ve Avrupa’nın bölgelerinin ekonomik gelişmesi ve sosyal bütünleşmesindeki rolüne değinen özelliği ile bağdaşmaktadır. Karar ile ilgili bazı ilave akslar, araştırma ve yeni teknolojiler, profesyonellerin, öğrencilerin ve eğitimcilerin formasyonu ve serbest dolaşımı alanlarında da geliştirilebilecektir.

Son olarak, Karar ve savunmakta olduğu ilkeler, Avrupa ve uluslar arası ölçekteki müktesebatın ve bu alandaki müzakerelerin oluşumundaki olası değişiklikleri de özendirerek bir nitelik ve muhteva içermektedir.

12 şubat 2001 Kararının kabulü, mimari ile ilgili Avrupa ölçekli yeni bir yaklaşımın önerilmesi anlamını taşımaktadır. Avrupa yurttaşlarının nitelikli bir mimari ile çevreye layık oldukları görüşü, söz konusu kararın temel öğelerinden birini oluşturmaktadır.

## **NE DEDİLER: KONUŞMA VE SÖYLEŞİLERDEN ALINTILAR**

### **Fransız Başkanlığı Mimarlık Politikaları için Avrupa Forumu**

**Jean-Michel Baer**, *Avrupa Komisyonu, Eğitim ve Kültür Genel Müdürü.*

“Mimarlık, [...] Bu terim Avrupa Birliği Kurumlarının sözcük dağarcığında yer etti. Bu yer ediş mimarlık teriminin Avrupa yurttaşlarının konu ile ilgili artan toplu ilgisine tanıklık etmekte. [...] her ne kadar kelimenin dar anlamıyla bir Avrupa mimari politikasından söz etmek olası değil ise de genel anlamda da mimarlık ile ilgili bir Avrupalı yaklaşımdan söz edilebilir. [...] Bu müşterek yaklaşım, birçok sanat disiplinini en geniş toplum katmanlarına ulaşılır kılabilme özelliğinden kaynaklanmaktadır. Mimarlık bütünleştirici ve sentez sağlayan bir sanat olma özelliğine hassaten haizdir. Söz konusu müşterek yaklaşım mimariye yeni açılımlar sağlamak arzusunda da kendisini ortaya koymakta. [...] En başarılı uygulamaların yaygınlaştırılması ile kültürel değişime duyulan saygı erekleri bir arada tutulmalıdır. Söz konusu erekler arasındaki bağdaşma, bizi yönlendirmesi gereken belli başlı amaçlardan biri olmalıdır. Bu bağdaşma kültür ile ilgili Avrupa’ya özgü tipik bakış açısını yansıtmaktadır. [...] Bağlayıcı fikirlerin değiş tokuşundan, sağlanacak işbirliğinden, çeşitliliğimize saygılı toplumumuzdan ve topluca tanımladığımız amaçlarımız doğrultusunda göstereceğimiz çabadan oluşan bu yapıya bu kültürel çimentoya gereksinmemiz bulunmaktadır. [...]”

**Catherine Tasca, Fransa Kültür ve İletişim Bakanı**

“Mimarlık ve kentler kendilerini, Avrupa yurttaşlığı ve Avrupalı kimliği ile ilgili tartışmaların merkezinde bulmaktadır. [...] İvme kazanan ekonomik dönüşümün mantığı ve etkisi içerisinde, yaşam çevremizdeki giderek artan değişimlerle karşı karşıya kalan toplumlarımız ve toplumlarımızda sorumluluk mevkii işgal edenler, mimarlığın kültürel boyutunun altını çizmeli ve politikacılar, profesyoneller, kullanıcılar ve yurttaşların katılımını sağlayarak, nitelik ile ilişkin tartışmaları özendirilmelidir. [...] Elli yıllık imar ve gelişmenin ardından, yapılı çevrenin niteliği ile ilişkin sorunlara el atmanın zamanı gelmiştir. Sürdürülebilir kalkınma fikri, mimarlığın, pazar ekonomisi mantığının ötesinde entelektüel, sanatsal ve kültürel bir eylem biçimi olduğu gerçeğinin inatla ve süreklilikle ifade edilmesini içerir. Paylaştığımız müşterek değerlerimiz sözünü ettiğimiz bu fikirlerde dayanağını bulurlar. Dolayısıyla Avrupa Topluluğunun bu kolektif iradede bizzat kendisinin taraf olması gereklidir. Avrupa, tercihlerinde, işleyiş biçiminde ve uyguladığı mevzuatta, mimari ve kentsel niteliğe ait tercihlerini, önemlerini gözönünde tutarak ön planda tutmalıdır. [...]”

### **Kültür ve İletişim Bakanlığının 31 Aralık 2000 tarihli Haber Bülteni**

**Eoin O’Cofaigh, tarafından belirtilen görüş. ACE, Avrupa Mimarları Konseyi (2000) Başkanı.**

*“Mimarlığın Niteliğine ilişkin Avrupa Konseyi Kararının mimarlık ile ilgili, kültürel, ekonomik, sosyal boyutların tümünü kapsaması gereği niçin önem arz ediyordu ?*

İlk olarak, Avrupa Topluluğunun Kültür Bakanları Konseyi’nce onaylanmış bir metnin mevcudiyeti önemli bir olgudur. Söz konusu metnin belli başlı özelliği, mimarlığın bölünemez bütünsel niteliğinin kabul görmüş olmasıdır. Mimarlık, bünyesinde birbirinden ayrılmaz birçok ögeyi barındırmaktadır. Mimarlık bir tarihsel bağlamı ifade ettiği gibi günlük yaşam çevresini de içeren bir bütündür. Yaşam çevresi ve tarihsel bağlam birbirlerinden kopuk ele alınamaz. Karar bu ayrılmaz bütünlüğü açıkça ifade etmektedir.

*Avrupa Mimarları Konseyi’nin (ACE) Avrupa Mimari Politikaları Forumu ile ilintisi nedir?*

Forum, mimarlık sektörünün profesyonelleri ile mimari politikalarının uygulayıcılarının bir tartışma platformu olduğundan, Forum’un katılımcılarından biri olan Avrupa Mimarları konseyi, hem bir gözlemci olduğu kadar öneri oluşturan bir ögesidir de. Avrupa’da Mimarlığın Niteliği ile İlgili Karar oylandığına göre, Avrupa Mimari Politikaları forumu söz konusu Kararda yer alan belli başlı yönelimlere odaklanmalı ve bunları somutlaştırmaya gayret etmelidir. Avrupa mimarları Konseyi bu çabaya katkı koyacaktır.

*Avrupa Mimarları Konseyi, Avrupa parlamentosu bünyesi içerisinde Avrupa mimarlığı konusunda parlamentolar arası bir komitenin oluşturulması amacı ile girişimde bulundu. Söz konusu girişimin Avrupa Mimarlığının niteliği ile ilgili Konsey Kararına ne tür katkılar sağlayacaktır ?*

Avrupa Parlamentosunun girişimimizi desteklemesi elzemdir. Avrupa Parlamentosu kararları uygulama erkine sahip olan organdır. Böylesi bir parlamentolararası çalışma grubu kararı tamamlayacak bir metnin Avrupa Parlamentosunda kabul edilmesini sağlayabilir.

**İsveç Başkanlığı / “Çocuk – Kişilik – Mimarlık” Semineri**  
**Stocholm, 15-16 Mayıs 2001**

i

**Marita Ulvskog, İsveç Kültür Bakanı**

“[...] Kültürel ve demokratik ilkeler tabanında Avrupa’da heyecan uyandırıcı çalışmalar yürütülmektedir. Fransa’nın başkanlığı döneminde kabul edilen Kentsel ve Kırsal Çevrelerde Mimarının Niteliğine dair Karar, söz konusu projeleri destekler niteliktedir. Bu yaklaşımın sonucunda Avrupa Birliği, kentsel ve kırsal bölgelerin asli ögesi olduğu öngörülen mimari nitelik ile kamu çıkarını doğrudan ilgilendiren kültürel miras ilkelerini uzlaştırmıştır. Topluluk ayrıca mimari niteliğin, Avrupa yurttaşlarının günlük yaşamına ilişkin en önemli sanatsal ifade biçimini oluşturduğunu ve bu niteliği ile mimarının sosyal birliğe katkıda bulunabileceğini belirtmiştir.”

**Belçika Başkanlığı**  
**Mimarlık Politikalarına İlişkin Avrupa Forumu Yönetim Komitesi**  
**23 Kasım 2001**

**Rudy Demotte, Belçika’da Fransızca konuşan topluluğun Kültür Bakanı**

“[...] Mimarının bir yandan zenginliği öte yandan zorluğu, altyapı, kentsel ve kırsal planlama, kentsel politikalar ve kültürel miras gibi değişik alanları kapsamasından kaynaklanmaktadır. [...] Bizler Kültür Bakanları olarak, kentsel ve kırsal planlamada, kentsel politikalar üretmede, mimari miras ile ilgili alanlarda görevli meslektaşlarımızla elele vererek yaşam çevremiz ile ilgili daha derinlemesine bir bilincin oluşmasına ve bu bilincin yayılmasına omuz vermeliyiz. Yaşam çevresinin niteliğinin yükseltilmesinin kişisel ve toplumsal refah seviyesini de yükselteceği bilincini taşımalıyız. [...]

Belçika'da Fransızca konuşan cemaat, kültürel amaçlı yapıların inşa edilmesi için yerel yönetimlerce tahsis edilen sübvansyonlara ilişkin yürürlükteki mevzuatı gözden geçirmeyi kabul etmiştir.

Kentsel ve kırsal çevrelerde mimarinin niteliğine ait kararın kabulünden sonra, Kültür Bakanı olarak, bundan böyle sunulacak projelerin değerlendirilmesinde mimari niteliğin bir kriter olarak ele alınması zorunluluğunu ihdas etmiş bulunmaktayım. [...]"

## **GELECEĞE YÖNELİK PERSPEKTİFLER: AVRUPA'DA İŞBİRLİĞİ İÇİN YENİ ARAÇLAR**

**Avrupa Bünyesinde Mimarlığın Niteliğine İlişkin Kararların sağladığı kazanımların kullanılması ile yeni eylem planları yaratmak, bundan sonraki adımda izlenecek amaç olacaktır. Bu çaba güçlendirilmiş hükümetler arası işbirliği seviyesinde olduğu kadar Topluluk ölçeğinde de sürdürülecektir.**

Kararın gücü ve meşruiyeti, 1997'de Rotterdam'da üye devletler arasında kabul edilen uzlaşma temelli bir yaklaşımın ürünü olmasından kaynaklanmaktadır. Karar, 1999 yılında Fransa ve Finlandiya Başkanlığı tarafından birlikte organize edilen Avrupa'da Mimarlık Buluşmaları – 1999 toplantıları ile Fransız başkanlığı döneminde 2000 yılında toplanan Avrupa Mimarlık Politikaları Forumunda ulaşılan sonuçlardan esinlenmiştir. Forum, on beş üye devletin politik, profesyonel ve kültürel kurumlarını bir arada toparlayan hükümetlerarası sürekli bir işbirliği mekanizmasıdır. Forum birbirini izleyen başkanlık dönemlerinde süreklilik sağlayan bir diyalogu Topluluğun değişik organlarında geçerli kılmaktadır. Forum bu amaçla karşılıklı bilgilenmeyi ve ortak görüşler temelinde çok taraflı çoğulcu girişimlerin oluşmasını sağlayan çalışma araçları oluşturmaktadır. Topluluk içinde yer alan ortakların birçoğu, Forumun çalışmalarına katılarak müşterek sinerjilerin oluşmasında katkı koymaktadır. Bunların arasında 1995 yılında "Yarının Avrupası ve Mimarisi" adlı bir beyaz kitap yayımlayan Avrupa Mimarları Konseyi (ACE) vardır. ACE, eğitim ve uygulama alanlarında mimarinin niteliğinin yükseltilmesi doğrultusunda özenli standartların oluşturulması konusunda olduğu kadar, yapılı çevrenin niteliğinin artırılması yönündeki somut eylemlerin desteklenmesinde de katkılarını ortaya koymaktadır.

## **Paylaşılmış Bir Mimarlık Kültürüne Doğru**

Forumun amaçlarından biri, Avrupa Bünyesinde Mimarlığın Niteliğine İlişkin Kararın, en geniş bir yayılma süreci aracılığı ile, somutlaştırılmasıdır. Forumun en fazla elle tutulur politik amacı budur. Forum kararlarının bir diğer amacı da Avrupa'da mimarlık ve yaşam çevresi ile ilgili yeni inisiyatiflerin günyüzü görmesidir.

Forum kararlarından kaynaklanan Avrupalı çalışma gruplarına öncelik verilmiştir: Kamusal ve özel yapılar, mimari ve kentsel kalite, ekonomik sorunlar, mesleğin uygulanmasında profesyonellik, yayılma ve formasyon. Çalışma grupları ele alınan her bir alanda ortak düşünceleri eyleme dönüştürmekle görevli kılınmışlardır.

Şu anda operasyonel kılınan ya da kısa sürede geçecek olan çalışma araçları arasında GAUDI adlı projeyi anmak gerekir. GAUDI projesi Karar'da yer alan "Kültür 2000" projesi kapsamında ele alınan ve "ağ oluşturulmasını kolaylaştırmak" ile ilişkili tavsiyeler uyarınca oluşturulmuş bir girişimdir.

Bu iddialı program sayesinde, Avrupa bünyesi içerisindeki kültür kurumları, Topluluk tarafından herkesçe paylaşılan bir mimari kültürün yayılmasında, önemli adımlar atabileceklerdir.

Bir WEB sitesi sayesinde, Forum ve GAUDI ağları yanısıra hayli çeşitlendirilmiş bir internet kullanıcı kitlesine hitap eden Avrupa Mimarisi Portalı oluşturulacaktır. (Bkz. S.....deki örnekler). Aynı zamanda müzik festivali misali, Avrupa Mimari Festivali organizasyonu projesi, geniş kullanıcıya dönük bir "Mimarlık bayramı" ortamı oluşturacaktır.

Aynı zamanda Mimarlık alanındaki Avrupalı öncüler çerçevesinde oluşturulan Kulüp bünyesinde muhtelif karşılaşmalara olanak sağlayacak bir buluşma mekanı oluşturulacaktır. Bu mekan politik liderler, ekonomik ve kültürel şahsiyetler gibi önemli kişileri biraraya getirmelidir. Mekanda Avrupa'da mimari nitelik, mimari ve kentsel çeşitlilik ile ilgili sorunlar ele alınacaktır.

## **Karşılıklı İlişkileri Özendirmek**

Bu alanda yeni çalışma izlekleri araştırılmıştır. Bu arada parlamento tarafından, yöresel, bölgesel toplulukların konu ile daha derinden ilişkilendirilmelerinin yöntemleri araştırılmıştır. Sekreterlik görevini üstlenen Avrupa Kentleri Derneği ile Avrupa Mimarlar Konseyinin (ACE) çabaları ile ve birçok Avrupa parlamenterleri ve bölge komitelerinin girişimi ile, kentsel sorunlarla ilgilenen enformel bir parlamenterler arası grup kurulmuştur.

Söz konusu parlamenterler arası grup, Topluluk ve Avrupa sınırları içerisinde bu yeni sorunların ele alınabileceği bir platform oluşturacaktır. Nitekim 9 aralık 2001 tarihinde Brüksel’de toplanan kentsel politikalar ile ilgili bakanların enformel konseyi, mimarlığın niteliğine ilişkin Konsey Kararını ve bu alanda böylesi bir enformel çalışma grubunun kurulmasını olumlu karşılamışlardır. (Belçika Başkanlığı döneminde varılan sonuçlardan).

Mimari niteliğin kriterleri, Avrupa Bünyesinde Mimarlığın Niteliğine İlişkin Karar ile birlikte giderek daha fazla anılmaktadır. Özellikle URBAN II adlı “güçlük içerisindeki bölgelerle ilgili Topluluk inisiyatifi” gibi ekonomik etkileri yüksek olan bütünleşmiş yaklaşımlar bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Komisyon tarafından onaylanmadan önce bu buluş perspektifi içerisinde yer alan 7o program, toplulukların öncelikleri (istihdam, çevre, yeni teknolojiler gibi) gözetilerek tartışılmış ve müzakere edilmiştir. Bu vesile ile yerel otoritelere şubat 2001 Kararını ne şekilde uygulamak niyetinde oldukları sorulmuştur. Bugüne dek soruya üç çeşit cevap alınmıştır: Stratejilerin temellendirildiği sorun çözümlerinin gözönünde tutulması; Alınan tedbirlerin izlenmesi süreci içerisinde yetkin kurumların, otoritelerin yer alması; Üçüncü olarak projelerin seçimi kriterleri arasında mimari ve kentsel niteliğin aranması.

Bir diğer anlamlı örnek şu olmuştur: Avrupa Parlamentosunun Birlik içerisindeki temel haklar ile ilgili karar tasarısında, üye ülkelere tavsiyeler bölümünde, dışlayıcı tavırlara, uygulamalara karşı mücadele alanında “bozulmuş yaşam çevrelerinin, mahallelerin nitelikli bir mimari uygulama yöntemi ile yeniden düzenlenmeleri” önerilmektedir. (md.112). Dahası, Avrupa Bünyesinde Mimarlığın Niteliği ile İlgili Karar Avrupa Birliği Ülkelerinin izleyeceği kamu politikaları alanında yeni bir örnek oluşturmaktadır. Mimarının ifade ettiği kamusal ve politik çıkarların savunusunda üye ülkelerin işbirliğinin güçlendirilmesinde de Karar etkili bir özendirici olmaktadır. İsveç’te başkanlığı döneminde, 2001 yılı, milli mimarlık yılı ilan edildi. Bu durum, mimarlık ile ilgili somut bir programın uygulanmasını ve “Çocuk, kimlik ve mimarlık” konularında odaklanan bir Avrupa Forumu’nun toplanmasını olanaklı kıldı. Fransa’da mimari ve kentsel kalite ile ilgili milli bir kampanya hazırlanmaktadır. Avrupa’da Mimarlığın Niteliği ile İlgili Kararın belli başlı ilkelerini yansıtabilecek olan bu kampanya en geniş kitlelere yaygınlaştırılacaktır. Finlandiya ve Danimarka mimarlıkta nitelik ile ilgili çalışma grubunun çalışma koşullarını sağlarken, konu ile ilgili 2002 yılında hayata geçirilen Avrupa çapındaki girişimlerin bir bilançosunu da çıkartacaklardır.

### **Çoğulcu Bir Yaklaşım**

2002 ve 2003 yıllarında giderek önem kazanacak olan kentsel sorunlar ve çevre ile ilgili konularda kültürel politikaların yanısıra farklı perspektifler gözetilebilir. Belçika Başkanlığı’nın girişimi ile vücut

bulan, “Avrupa Birliği’nin inşaasında kültürün rolü” ile ilgili karar taslağı bu yeni yaklaşımlara örnektir. Söz konusu taslağın metni, Birliğin Kültür Konseyi’nin Başkanı tarafından sunulmuştur. Taslak, Antlaşmanın kültür alanına ilişkin 151. maddesinin daha etkin bir biçimde uygulanmasını savunmaktadır. Taslak, birbirlerini izleyen Başkanlıkların, Birliğin genişlemesine uyum sağlayan bir çalışma planı ve takvimi oluşturmalarını önermektedir.

Bu kuşkusuz uzun soluklu bir görevdir. Ancak şubat 2001 tarihli kararın ilk izdüşümleri cesaret vericidir. Avrupa’da anlamlı ve sürekli ilerlemeler sağlayacak olan yaklaşımların mimari, çevresel, kentsel koruma ve yenileştirme boyutları olan ve geçmiş mirası da gözönünde tutan, Avrupa’ya içkin bir kültürel ve sosyal vizyon ile desteklenmeleri gereken bütüncü ve çoğulcu özellikleri olmalıdır. Böylesi bir yaklaşımın, yöresel ve milli özellikleri gözönünde bulundurması, fakat aynı zamanda diyalog ve katkı kapasitesini frenleyecek kimi önlenemeyecek ayrışma ve bölünmelerin üstesinden gelmesi gereklidir.

Avrupa Parlamentosu : <http://www.europarl.eu.int>

Kentsel Topluluk Girişimi : <http://info regio.cec.eu.int/urban>

Belçika Başkanlığı Web Sitesi : <http://eu2001.be>

## ÖRNEKLER

### **GAUDI – Yönetişim, Mimarlık ve şehircilik : Demokratik Bir Etkileşim**

Önerilen antlaşma, birçok Avrupa kurumunun işbirliğini öngörmektedir: Mimarlık müzeleri, mimarlık ve şehircilik bilgi merkezleri, yüksek öğrenim kurumları, araştırma merkezleri ve profesyonel kurumlar.

Önerilen eylemler :

-Araştırma, bellek ve proje ( Avrupa’da nc, yenilikçi konutların tespiti, mimari ve kentsel gelişme ile ilişkin arşivlerin oluşturulması, genç profesyoneller için work-shop’lar, kamusal alanlar ile ilgili veri tabanları).

-Eğitim ve en geniş kitleye yayılma ( kentsel gelişme projelerine kentli katılımı, mimarlık alanında girişimleri bulunan liderlik kulüpleri, bir Avrupa Mimarlık Festivalininin hazırlanması).

-Avrupalı örgütler ağının güçlendirilmesi ( müşterek bir web sitesinin kurulması, geliştirilmesi, koordinasyonu).

Antlaşmanın genel koordinasyonu, Paris konumlu, IFA / Fransız Mimarlık Enstitüsü, Mimarlık ve Mimari Mirasın Sitesi ile yandaş organizatör ve partnerlerin işbirliğiyle sağlanacaktır.

**Bir Web Sitesi :** [www.architecture-forum.net](http://www.architecture-forum.net)

Bu site. GAUDI Programının belkemiğini oluşturacak, iletişim ve yayılma alanlarında interaktif bir rol oynayacaktır. Yaşam çevresi hakkında hızlı ve kullanıcı dostu olan bir tarzda bilgi edinmenin aracı olacaktır. İnternet işlevi dolayısı ile üye ülkelerin mimarlık merkezlerinin eylemlerini koordine edecektir. (İnternet işlevi). Her türlü kullanıcıya açık, ulaşılabilir bir kültür portalı oluşturacaktır.

Bu portal :

Hükümetlere ait resmi bilgileri, kültürel ve yönetsel konulara ait resmi bilgileri, her türlü profesyonel tarafından sağlanacak bilgileri, açık oturumları, bültenleri içerecektir. Bu portal, kamu alanlarına ait veri tabanlarını ve Avrupa'daki öncü konut alanları ile ilgili bilgileri de içerecektir.

Sitenin iki dili olacaktır: İngilizce ve Fransızca. İleride her ülke ve siteye kendi dilinde bilgiler ekleyebilecektir.

#### **Avrupa Parlamentosu Kentsel Sorunlarla İlgili Müşterek Çalışma Grubu**

**Büro :** Başkan: Arlene Mc Carty, İngiltere, Hukuki Komisyon ve Bölgesel Politikalar Komisyonu.

**Sekreterlik :** Eurocities : Avrupa metropol Kentler Birliği : <http://eurocities.org/>

Avrupa Mimarları Konseyi : (Architects Council of Europe, ACE) : email : [info@ace-cae.org](mailto:info@ace-cae.org)

<http://www.ace-cae.org>



**Daha Fazla Bilgi İçin**  
**Avrupa Kurumları İnternet Siteleri**

- **Avrupa Parlamentosu:**  
<http://www.europarl.eu.int>

- **Avrupa Komisyonu**  
<http://europa.eu.int/comm/index-fr.htm>

*Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü*

[http://europa.eu.int/comm/dgs/education\\_culture\\_fr.htm](http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture_fr.htm)

*Kültürel Eylemler*

<http://europa.eu.int/commculture/index-fr.html>

*“Kültür 2000” Programı*

<http://europa.eu.int/comm/culture/culture2000fr.html>

*Bölgesel Politikalar Genel Müdürlüğü*

<http://europa.eu.int/comm/dgs/regional-policy/index-fr.htm>

*Yapısal Fonlar*

<http://europa.eu.int/comm/regional-policy/activity/erdf/erdia-fr.htm>

*Çevre Genel Müdürlüğü*

<http://europa.eu.int/comm/dgs/environment/index-fr.htm>

*Araştırma Genel Müdürlüğü*

<http://europa.eu.int/comm/dgs/research/index-fr.html>

*Araştırma, Teknolojik Gelişme ve Uygulamaya ilişkin Topluluk Eylemleri için Beşinci Çerçeve Programı*

<http://europa.eu.int/comm/research/fp5-fr.html>

- **Avrupa Konseyi**  
<http://culture.coe.fr>

## Fransa

- **Kültür ve İletişim Bakanlığı**  
<http://www.culture.fr>
- **Culture-Europe (Avrupa-Kültür) İrtibat Noktası**  
<http://www.relais-culture-europe.org>

## Referans Metinleri

- Kentsel ve kırsal çevrede mimari kaliteye ilişkin 12 Şubat 2001 kararı. Resmi Gazete, no: C 073, 06/03/2001.  
<http://europa.eu.int/eur-lex/fr/oj/index-list.html>
- Avrupa Kültür Dergisi (Revue Culture Europe): Kültür medyası ve sanat profesyonelleri için uluslararası dergi.  
<http://www.culture.europe.fr.fm>  
No.32, "Mimarlık Dosyası", Şubat-Mart 2001 / "Features Architecture" (Mimari Özellikler), Mayıs 2001
- Beyaz Kitap : "Avrupa, Mimarlık ve Yarın"  
Avrupa'da yapılı çevreye ilişkin öneriler, 1995, Avrupa Mimarları Konseyi (ACE)  
<http://www.ace-cae.org>